BESLUT

Datum
2026-11-09

Dnr
13131-2025

Chefsjustitieombudsmannen
Erik Nymansson

Allvarlig kritik mot Inspektionen för vård och omsorg för långsam handläggning av tillsynsärenden som resulterat i en anmälan om återkallelse av läkarlegitimation

Beslutet i korthet: ChefsJO har på eget initiativ granskat IVO:s handläggning av ärenden där myndigheten anmält till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) att det finns skäl för beslut om återkallelse av läkarlegitimation.

ChefsJO granskade elva ärenden där IVO under 2025 hade gjort en anmälan till HSAN. Ärendena hade en handläggningstid mellan ca ett år och nio månader och fem år och nio månader. ChefsJO anser att handläggningstiden i tio av ärendena har överskridit vad som kan anses rimligt och acceptabelt. Det förekom perioder av passivitet i handläggningen och ansvarig handläggare byttes ut vid upprepade tillfällen i åtta av ärendena. IVO gjorde i anmälan till HSAN bedömningen att de berörda läkarna hade varit grovt oskickliga och med hänsyn till att läkarna kunde fortsätta att arbeta under IVO:s handläggning har dröjsmålet ökat risken bl.a. för att fler patienter skulle få undermålig vård. Med hänsyn till antalet ärenden och till att handläggningstiderna har medfört risker för patienterna riktar chefsJO allvarlig kritik mot IVO för den långsamma och passiva handläggningen.

IVO redogjorde i sitt yttrande till JO för olika åtgärder som myndigheten vidtagit för att komma till rätta med de långa handläggningstiderna och förde fram att avsikten är att vidta ytterligare åtgärder. ChefsJO framhåller att det är viktigt att IVO förvissar sig om att dessa åtgärder får effekt. Det är enligt chefsJO uppenbart att IVO inte klarar av att leva upp till kravet på en snabb och effektiv handläggning vad gäller den aktuella ärendetypen. Den rådande situationen kan få allvarliga konsekvenser för patientsäkerheten. ChefsJO ser även en risk för att handläggningstidernas längd kan skada allmänhetens förtroende för myndigheten och lämnar över en kopia av detta beslut till regeringen för kännedom.

Bakgrund och initiativet

Radioprogrammet Kaliber i Sveriges radio P1 publicerade den 4 och 6 november 2025 granskningen ”Farliga läkare”. Granskningen handlade om läkare som har utretts av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och som senare fått sin legitimation återkallad. Enligt programmet hade en betydande del av de granskade fallen en lång handläggningstid.

Mot bakgrund av det som kom fram i Kalibers granskning beslutade jag den 18 november 2025 att i detta initiativärende utreda IVO:s handläggning av

ärenden där myndigheten enligt 7 kap. 30 § patientsäkerhetslagen har ansett att det funnits skäl för beslut om återkallelse av läkarlegitimation och anmält detta till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN).

Utredning

JO:s utredning och begäran om yttrande

JO hämtade in ärendeblad samt IVO:s anmälan i samtliga 55 ärenden där IVO under 2025, fram till den 18 november, hade gjort en anmälan till HSAN och yrkat att en läkares legitimation skulle återkallas.

JO begärde sedan att IVO skulle göra en utredning och redogöra för handläggningen i ovan nämnda ärendetyp. Myndigheten skulle även besvara ett antal frågor och yttra sig över handläggningen i elva utvalda ärenden.

I sitt yttrande redogjorde IVO för handläggningen av de utvalda ärendena och besvarade de frågor som JO ställt i remissen. Relevanta delar av yttrandet framgår i samband med min bedömning.

Rättslig reglering

Förvaltningslagen (2017:900)

Av 9 § framgår att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Patientsäkerhetslagen (2010:659)

IVO ansvarar enligt 7 kap. 1 § för tillsynen över bl.a. legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal. Tillsynen innebär enligt 3 § granskning av att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal uppfyller krav och mål enligt lagar och andra föreskrifter samt beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

Enligt 3 kap. 7 § har en vårdgivare skyldighet att anmäla till IVO om det finns skälig anledning att befara att en person, som har legitimation för ett yrke inom hälso- och sjukvården och som är verksam eller har varit verksam hos vårdgivaren, kan utgöra en fara för patientsäkerheten.

Enligt 6 kap. 11 § ska den hälso- och sjukvårdspersonal som expedierar läkemedel anmäla till IVO om en legitimerad yrkesutövares förskrivning av narkotiska läkemedel, andra särskilda läkemedel, alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit skäligen kan befaras stå i strid med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Av 7 kap. 30 § framgår att om IVO anser att det finns skäl för beslut om prövotid, återkallelse av legitimation, återkallelse av annan behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården eller begränsning av förskrivningsrätt enligt 8 kap., ska inspektionen anmäla detta till HSAN.

Enligt 8 kap. 1 § 1 ska en prövotid på tre år beslutas för den som har legitimation att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, om den legitimerad har

varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke och oskickligheten kan befaras få betydelse för patientsäkerheten. Om det finns särskilda skäl får beslut om prövotid underlåtas.

Enligt 8 kap. 2 § ska det i beslut om prövotid fastställas en plan som den legitimerade ska följa, om en sådan prövotidsplan bedöms kunna ha betydelse för att komma till rätta med de missförhållanden som lagts till grund för beslutet om prövotid. Förslag till prövotidsplan upprättas av IVO, om möjligt i samråd med den legitimerade.

Enligt 8 kap. 3 § första stycket ska legitimation att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården återkallas om den legitimerade 1. har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke, 2. i eller utanför yrkesutövningen har gjort sig skyldig till ett allvarligt brott som är ägnat att påverka förtroendet för honom eller henne, eller 3. på annat sätt har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket. Av andra stycket framgår att om det finns särskilda skäl i fall som avses i första stycket 2 får återkallelse underlåtas.

I förarbetena till patientsäkerhetslagen anges att grov oskicklighet föreligger om yrkesutövaren antingen gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt misstag eller flera försummelser av mindre allvarlig art. Vid prövningen av om det finns grund för återkallelse ska en helhetsbedömning göras av de försummelser som läggs yrkesutövaren till last med beaktande av hur allvarliga försummelserna är ur ett patientsäkerhetsperspektiv. (Prop. 2009/10:210 s. 110 f.)

Enligt 8 kap. 4 § första stycket ska legitimationen även återkallas bl.a. om den legitimerade 2. har meddelats prövotid enligt 1 § första stycket och under prövotiden på nytt visat sig olämplig att utöva sitt yrke, eller 3. har meddelats prövotid med en prövotidsplan och underlåtit att följa planen.

Enligt 8 kap. 6 § första stycket ska legitimationen återkallas fram till dess frågan om återkallelse har prövats slutligt om det finns sannolika skäl för återkallelse i ett ärende enligt 3 § första stycket eller 4 § första stycket 2 eller 3. Detta gäller dock endast om det behövs för att trygga patientsäkerheten eller det annars är nödvändigt från allmän synpunkt. Av andra stycket framgår att ett beslut enligt första stycket gäller i högst sex månader. Om det finns särskilda skäl får beslutets giltighetstid förlängas en gång med ytterligare högst sex månader.

Bedömning

De elva granskade ärendena

I det följande kommer jag att redogöra dels för omständigheter som framkommer i IVO:s yttrande till JO, dels vad myndigheten lägger den enskilda läkaren till last i anmälan till HSAN i de granskade ärendena. Ärendena hade en handläggningstid mellan ca ett år och nio månader och fem år och nio månader. I tio av ärendena bedömde IVO att de berörda läkarna hade varit grovt oskickliga och i ett ärende hade läkaren begått brott av allvarlig karaktär. IVO

framställde inte i något ärende yrkande om interimistisk återkallelse av läkarnas legitimation och läkarna har därmed haft möjlighet att fortsätta arbeta under IVO:s handläggning.

Det ärende som hade längst handläggningstid (dnr 01324/2020) inleddes hos IVO i januari 2020 efter att det i ett enskilt klagomål framkommit uppgifter om att läkaren överförskrivit narkotikaklassade läkemedel till en patient under många år. Skälet till att ärendet initierades var att IVO ansåg att uppgifterna var så allvarliga att det fanns skäl att granska läkarens yrkesutövning ur ett patientsäkerhetsperspektiv. Läkaren hade tidigare kritiserats av IVO för överförskrivning av narkotikaklassade läkemedel vid tre tillfällen. Det dröjde till den 27 oktober 2025, alltså fem år och nio månader från det att ärendet inleddes, innan IVO gjorde en anmälan till HSAN med yrkande om att läkarens legitimation skulle återkallas. I sin anmälan till HSAN angav IVO bl.a. att läkaren hade visat påtaglig oaktsamhet och omdömeslöshet vid sin förskrivning av narkotiska läkemedel. Läkaren hade både överförskrivit sådana läkemedel och även förskrivit dem i olämpliga kombinationer. IVO ansåg att bristerna var så stora och oskickligheten så grov att en återkallelse av läkarens legitimation var nödvändig. Det framgår att IVO under handläggningen mottog tretton anmälningar från bl.a. apotek, socialtjänst, enskilda individer och vårdgivare gällande läkaren. I två av dessa anmälningar framkom uppgifter om patienter som fått amfetaminutlöst psykos. IVO har inte kunnat svara på om myndigheten övervägt att interimistiskt yrka att läkarens legitimation ska återkallas. Jag kommer att återkomma till detta nedan. Av utredningen framgår att ansvarig handläggare i ärendet ändrades vid fyra tillfällen under handläggningen. Den långa handläggningstiden är självfallet helt oacceptabel.

Ett annat av de granskade ärendena (dnr 17714/2022) inleddes vid myndigheten den 27 april 2022 efter en anmälan från ett apotek avseende läkarens förskrivning av narkotikaklassade läkemedel. Myndigheten hade två år tidigare kritiserat läkaren för bl.a. brister i sådan förskrivning. IVO mottog två ytterligare anmälningar och ett anonymt tips gällande läkarens förskrivningar under handläggningens gång. IVO gjorde en anmälan till HSAN den 7 oktober 2025. I anmälan konstaterade myndigheten att läkaren i det tidigare ärendet hade informerats om att det sätt på vilket han hanterade förskrivningar av narkotiska läkemedel inte var förenligt med vetenskap och beprövad erfarenhet men att han trots det hade fortsatt att arbeta på samma sätt. Läkarens förskrivning av narkotiska läkemedel har enligt myndigheten möjliggjort överförbrukning i kombinationer och mängder som inneburit livsfara för patienterna. Handläggningstiden i ärendet uppgick till ca tre år och fem månader och under denna tid byttes handläggare i ärendet vid tre tillfällen. Vad som är särskilt anmärkningsvärt är att myndigheten den 15 augusti 2022 omfördelade ärendet från huvudhandläggaren till en administratör i väntan på att en tillgänglig handläggare skulle ansvara för ärendet. En ny huvudhandläggare tilldelades ärendet först den 6 mars 2024, dvs. drygt ett år och sex månader senare. Passiviteten i handläggningen är anmärkningsvärd och

självklart oacceptabel. Handläggningstiden har även överskridit vad som är skäligt.

Det finns flera andra exempel på passiv handläggning bland de granskade ärendena. I ett fall (dnr 13020/2023) initierades ärendet hos myndigheten den 30 mars 2023 och anmälan till HSAN gjordes den 24 juni 2025. Av anmälan framgick bl.a. att myndigheten bedömde att läkaren visat påtaglig oaktsamhet och omdömeslöshet vid sin förskrivning av narkotiska läkemedel. Läkaren hade i fem av de sex granskade fallen överförskrivit narkotiska läkemedel och även förskrivit dem i olämpliga kombinationer. Detta har enligt myndigheten medfört en betydande risk för allvarlig organpåverkan, beroendeutveckling och överdoseringar. Förskrivningarna bedömdes inte uppfylla grundläggande krav för patientsäker förskrivning. Handläggningstiden i ärendet uppgick till ca två år och tre månader. En tillsynsläkare hade i september 2023 gjort en bedömning av läkarens yrkesutövning och IVO hade övervägt att interimistiskt yrka om att förskrivningsrätten skulle dras in. Trots det vidtogs inga aktiva handläggningsåtgärder, med undantag från att inhämta utdrag från E-hälsomyndighetens receptregister, mellan den 14 december 2023 och den 12 mars 2025. Handläggningen var alltså stillastående under ett år och tre månader utan att IVO kan ange något skäl för det.

I ett annat ärende (dnr 07193/2023) vidtog IVO inte några aktiva handläggningsåtgärder under ett år och fyra månader, med undantag från att inhämta utdrag från E-hälsomyndighetens receptregister. Den totala handläggningstiden i ärendet uppgick till nästan två år och två månader och huvudhandläggare i ärendet byttes vid två tillfällen. Läkaren hade vid tre tidigare tillfällen kritiserats av IVO för att bl.a. uteslutande ha behandlat patienter med alternativmedicinska behandlingsmetoder. Han hade även fått en erinran från HSAN för bristande journalföring. Av IVO:s anmälan till HSAN framgick att läkaren i samtliga sju granskade patientfall hade brustit i sina medicinska utredningar, att hans undersökningsmetoder, analyser och slutsatser saknade evidens samt att de ordinerade behandlingarna hade saknat vetenskapligt stöd. Behandlingarna hade inte varit riskfria och utgjorde en fara för patientsäkerheten. Läkaren hade bland annat ordinerat en behandling som enligt forskningsstudier kunde påskynda cancertillväxt till en cancersjuk patient.

Ytterligare ett exempel på oskäligt dröjsmål som särskilt kan lyftas fram är ett ärende (dnr 22905/2022) där handläggningstiden uppgick till två år och sju månader. Tillsynsärendet föranleddes av att en vårdgivare anmält den legitimerade läkaren på grund av misstanke om brister i kompetens och omdöme. Som grund för anmälan hänvisade vårdgivaren till två lex Maria-anmälningar samt tolv avvikelserapporter. IVO gjorde i sin anmälan till HSAN bedömningen att läkaren varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke på ett sätt som kunde befaras få betydelse för patientsäkerheten. Myndigheten kunde konstatera att tre händelser som utretts hade lett till allvarlig vårdskada och att läkaren i flera fall hade utsatt patienter för risk att drabbas av vårdskada.

Läkaren hade bl.a. i ett fall utsatt ett foster för en förlossningsrisk av allvarligt slag och vid en operation missat att sy igen ett invärtes sår på 3–4 cm vilket föranlett en reoperation. Under handläggningen vidtog IVO inga aktiva handläggningsåtgärder under ett år och fem månader och under denna tid byttes huvudhandläggare i ärendet vid fem tillfällen. IVO har fört fram att ett skäl till dröjsmålet kan ha varit att en utomstående expert behövdes tas in för att bedöma ärendet. Även med beaktande av detta är passiviteten och handläggningstiden oskälig.

I ett ärende som granskats (dnr 35662/2022) har en och samma handläggare varit ansvarig men handläggningen har ändå i perioder varit passiv. Läkaren hade tidigare varit aktuell i ärenden hos IVO, bl.a. i ett klagomålsärende om fördröjd cancerdiagnos där han fått kritik för att inte frågat efter patientens sjukdomshistoria eller aktuellt hälsotillstånd. IVO gjorde i sin anmälan till HSAN bedömningen att läkarens handläggning i samtliga 15 granskade patientfall inte hade skett i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Läkaren hade bl.a. i flera fall brustit i sin undersökning av patienter, brustit när det gäller att följa riktlinjer och standardiserade vårdförlopp och visat på bristande kompetens då han bl.a. ställt diagnosen diabetes på normala blodsockernivåer. Han hade även i sju fall inte iakttagit största försiktighet vid förskrivning av narkotikaklassade läkemedel. Bristerna var enligt IVO omfattade och kunde leda till allvarliga risker för patientsäkerheten. Under nästan fem månader vidtogs inga handläggningsåtgärder från IVO:s sida. Den anmälda läkaren har även beviljats anstånd vid tre tillfällen. Handläggningstiden uppgick till ca två år och fem månader.

I ett annat ärende som också haft en och samma handläggare under hela handläggningen (04704/2023) dröjde det två år och två månader innan IVO gjorde anmälan till HSAN. Läkaren hade 2022 kritiserats av IVO för att i två fall inte ha behandlat patienterna i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Det ärendet inleddes efter anmälan från en vårdgivare som fört fram att läkaren bara hann träffa några enstaka patienter efter det att han anställdes innan det stod klart att han saknade basala medicinska kunskaper. Mot bakgrund av kritikbeslutet inledde IVO en uppföljande granskning av läkarens yrkesutövning och i anmälan till HSAN framgick bl.a. att en vårdgivare som anställt läkaren i maj 2023 tidigt hade upptäckt att han saknade reell kompetens. Vårdgivaren gjorde bedömningen att ingenting i läkarens agerande visade på att han hade kompetens att agera som läkare på någon nivå. IVO gjorde bedömningen att läkaren i flera patientfall uppvisat grov oskicklighet med hänsyn till bristernas omfattning och allvarlighetsgrad. Läkaren hade bl.a. inte skickat remiss till en hudklinik som utlovat för en patient som sökt för bedömning av två hudförändringar. Detta uppdagades när patienten själv kontaktade hudkliniken efter fyra månader. IVO har som skäl till den långa handläggningstiden i ärendet bl.a. fört fram att regionen beviljades anstånd vid tre tillfällen.

Jag har inte närmare uppgifter om skälet till att anstånd beviljats i de två nu nämnda ärendena men vill i sammanhanget påminna om att IVO har en skyldighet att driva ärendena framåt och att bedömningen av om ytterligare anstånd ska beviljas måste göras med noggrannhet. Även med beaktande av att myndigheten haft problem med delgivning respektive kommunicering i ärendena har handläggningstiderna inte varit rimliga.

I tre andra ärenden (17678/2023, 34657/2023 och 23166/2023) uppgick handläggningstiden till två år och tre månader, ett år och nio månader samt nästan två år. I samtliga har det förekommit perioder av passivitet från myndighetens sida och det har skett flera byten av handläggare. I det första ärendet gjorde IVO enligt sin anmälan till HSAN bedömningen att läkarens yrkesutövning bl.a. hade medfört fördröjd cancerdiagnos, fördröjd cancerutredning eller komplikationer med behov av reoperationer i sju fall. Läkaren i det andra ärendet uppvisade enligt IVO grundläggande och generella kompetensbrister som i många fall och vid upprepade tillfällen hade inneburit felaktiga beslut med betydande risk för patientsäkerheten. Det framgick bl.a. att läkaren hade behandlat patienter med narkotiska preparat, antibiotika och kortison utan att det funnit behov av det. Det sista ärendet gällde en läkare som vid tre tidigare tillfällen fått kritik av IVO för sin förskrivning av narkotikaklassade läkemedel och i anmälan till HSAN förde IVO bl.a. fram att läkaren hade föreskrivit dosökningar och nya preparat till patienter som befunnit sig i substansberoende eller missbruk. Läkaren hade även skrivit ut narkotikaklassade läkemedel utan korrekt indikation till en 14-årig pojke. Handläggningstiderna i ärendena är inte acceptabla.

Jag kan konstatera att handläggningstiden i tio av de granskade fallen har överskridit vad som kan anses rimligt och acceptabelt. Det har förkommit perioder av passivitet i handläggningen i samtliga fall och det är anmärkningsvärt att ansvarig handläggare vid upprepade tillfällen har bytts ut i åtta av ärendena. Hanteringen framstår som mycket ineffektiv och handläggningen är långt ifrån förenlig med förvaltningslagens krav på enkel och snabb handläggning. IVO gjorde i samtliga ärenden bedömningen att de berörda läkarna hade varit grovt oskickliga och med hänsyn till att läkarna har kunnat fortsätta arbeta under handläggningen har dröjsmålet ökat risken för att fler patienter skulle få undermålig vård eller riskera att bli skadade.

Med hänsyn till antalet ärenden och till att handläggningstiderna har medfört risker för patienterna riktar jag allvarlig kritik mot IVO för den långsamma och passiva handläggningen i dessa fall.

I ett av de elva granskade ärendena har jag inte funnit skäl att kritisera IVO:s handläggning. I det ärendet uppgick handläggningstiden till ungefär två år och fyra månader. Handläggningstiden är lång men har berott på att det parallellt med ärendets handläggning hos IVO pågick en brottmålsprocess som har varit avgörande för IVO:s bedömning.

Generellt om handläggningstiderna i tillsynsärenden där IVO anser att legitimationen ska återkallas

JO har vid flera tillfällen under de senaste åren kritiserat IVO för långsam handläggning av ärenden gällande tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonal och då bl.a. betonat risken för patientsäkerheten. Riksrevisionen har i en granskning av statens styrning och tillsyn av läkemedelsförskrivningen bl.a. gjort bedömningen att IVO:s handläggningstider inte når upp till kravet om skyndsam behandling i förvaltningslagen (RiR 2023:23). Riksrevisionen har även granskat IVO:s hantering av enskildas klagomål på hälso- och sjukvården (RiR 2025:29) och kommit till slutsatsen att hanteringen inte är effektiv och att handläggningstiderna är mycket långa och ökar, vilket riskerar att påverka rättssäkerheten i handläggningen och effekten av myndighetens beslut negativt. I betänkandet Stärkt tillsyn och uppföljning (SOU 2026:19) konstateras att långa handläggningstider kan utgöra en risk för patienterna och urholka förtroendet för systemet. Statskontoret har i en rapport från april i år gjort en analys av HSAN och bl.a. konstaterat att handläggningstiden i ärenden som IVO och HSAN gemensamt hanterar är långa och att de långa handläggningstiderna är allvarliga för patientsäkerheten (STK 2026:19).

Min granskning i detta ärende visar att påtagligt många ärenden där IVO har yrkat att en läkares legitimation ska återkallas under 2025 har haft en oskäligt lång handläggningstid. IVO har i sitt yttrande bl.a. fört fram dels att stora ärendebalanser och personalomsättning är något som generellt påverkar handläggningstiderna i ärendetypen, dels att de huvudsakliga skälen till att handläggningstiderna blir långa är passiv handläggning, byte av handläggare och väntan på bedömning av tillsynsläkare. Min granskning bekräftar detta.

I ett beslut den 16 januari 2026 (dnr 4741-2025 m.fl.) kritiserade jag IVO för långsam handläggning av två ärenden om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonal. I beslutet framkom att IVO sedan 2024 har ett nytt arbetssätt för ärendetypen. IVO ombads därför i förevarande ärende att särskilt yttra sig över om det nya arbetssättet förväntas åtgärda de omständigheter som identifierats som skälen till den långsamma handläggningen.

IVO anger i sitt yttrande bl.a. följande. Effekterna av genomförda åtgärder förväntas uppstå successivt i takt med att nya arbetssätt etableras och stödstrukturer utvecklas. Dedikerad personal på nationell nivå som enbart arbetar med ärendeslaget medför en bättre översyn av ärendena och dess handläggning. Det förändrade arbetssättet innefattar en förbättrad intern samordning inom ärendeslaget genom att bl.a. ansvariga chefer är mer operativt delaktiga i handläggningen tillsammans med särskilt utsedda avdelningsjurister samt att ärendeslaget har en nationellt ansvarig avdelningschef och ett antal nationellt ansvariga enhetschefer. En rättsavdelning inrättades också som ett led i förbättringsarbetet. IVO bedömer att det nationella arbetssättet för ärendeslaget har medfört att antalet avslutade ärenden har ökat sedan 2024, framför allt har satsningen på att alla i ärendeslaget prioriterat de äldsta

ärendena gett effekt. Även satsningen på en särskild grupp med inspektörer som under en period 2024 och 2025 endast arbetade med de äldsta ärendena har gett effekt.

Myndigheten för också fram att arbetet med att effektivisera handläggningen har fortsatt under 2025. Bland annat har ett 7-punktsprogram tagits fram för att effektivisera arbetet och under året har drygt 20 nya medarbetare rekryterats till ärendeslaget. Ett arbete för att ta fram mål med indikatorer för handläggningen av ärenden pågår och kommer att fastställas under 2026. Därtill har nya digitala verktyg för att kunna följa inaktiva ärenden tagits fram. Chefer har individuella uppföljningar med handläggare och bevakar uppehåll i handläggningen av ärenden med visst intervall. IVO:s avsikt är att handläggningstiderna ytterligare ska förkortas och myndigheten kommer att fortsätta utvecklingsarbetet för att minska handläggningstiderna.

Med anledning av vad IVO anfört kan jag konstatera att det självfallet är positivt att IVO under de senaste åren har prioriterat att avgöra de äldsta ärendena inom ärendetypen och att myndigheten har för avsikt att vidta åtgärder för att ytterligare korta handläggningstiderna. Det är dock viktigt att IVO förvissar sig om att åtgärderna får effekt. Jag anmärkte i mitt tidigare beslut från januari 2026 att det var bekymmersamt att IVO inte hade någon prognos för handläggningstidernas utveckling för kommande år. Det framgår att myndigheten som ett svar på ett uppdrag i sitt regleringsbrev nu håller på att ta fram en sådan prognos.

IVO har en möjlighet att hos HSAN yrka att en legitimation ska återkallas interimistiskt. Denna åtgärd kan vidtas om det finns sannolika skäl för återkallelse i ärendet och det behövs för att trygga patientsäkerheten eller det annars är nödvändigt från allmän synpunkt. IVO har i sitt yttrande fört fram att interimistiska yrkanden sällan förekommer i denna ärendetyp hos myndigheten. IVO har dock inte närmare förklarat skälet till det. Jag kan konstatera att myndigheten inte har framställt ett sådant yrkande i något av de elva granskade ärendena och har kunnat identifiera att det övervägts i endast ett fall. Med hänsyn till det som kommit fram i ärendena om de berörda läkarnas yrkesutövning är detta överraskande. Jag anser att det finns anledning för IVO att analysera om sådana överväganden bör göras i större utsträckning.

Frågan om regelverket för interimistiska beslut kan göras mer ändamålsenligt har behandlats i slutbetänkandet Stärkt tillsyn och uppföljning (SOU 2026:19). Utredningen konstaterar att möjligheten att återkalla yrkesutövares legitimation eller begränsa förskrivningsrätten interimistiskt sällan används och att den skärpning av lagstiftningen som infördes i samband med att patientsäkerhetslagen trädde i kraft för 15 år sedan inte har fått tillräckligt genomslag i rättstillämpningen. Utredningen lämnar därför förslag till ändring av regelverket rörande interimistiska beslut avseende återkallelse av legitimation, återkallelse av annan behörighet än legitimation och indragning

eller begränsning av förskrivningsrätten för att bl.a. bättre värna patientsäkerheten. Utredningen föreslår att IVO ges möjlighet att fatta interimistiska beslut i stället för HSAN och att beviskravet för interimistiska beslut om indragning eller begräsning av förskrivningsrätt sänks. Med hänsyn till de föreslagna ändringarna kommer jag inte att göra några ytterligare uttalanden i denna fråga.

Avslutande synpunkter

Det är uppenbart att IVO inte klarar att leva upp till kravet på en snabb och effektiv handläggning vad gäller den aktuella ärendetypen. Det är fullständigt oacceptabelt att ärenden som utmynnar i att en anmälan om återkallelse av legitimation lämnas till HSAN blir så gamla som jag sett exempel på i min granskning. Långa handläggningstider kan leda till allvarliga konsekvenser för patientsäkerheten när oskickliga eller på annat sätt olämpliga läkare fortsätter att arbeta under handläggningens gång. Långa handläggningstider kan givetvis även vara påfrestande för den läkare som utreds. Jag ser också en risk för att handläggningstidernas längd kan skada allmänhetens förtroende för myndigheten.

Jag finner anledning att skicka en kopia av detta beslut till regeringen för kännedom.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av chefsJO Erik Nymansson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Maria Jacobsson har föredragit ärendet och byråchefen Dan Johansson har deltagit i beredningen.